

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 370/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného BUZINGER & PARTNERS s. r. o., Námestie Martina Benku 15, Bratislava, IČO 47 253 401, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Margaréta Lukačovičová, proti uzneseniu Okresného súdu Topoľčany č. k. 8 Cb 29/2014-428 z 8. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Topoľčany č. k. 8 Cb 29/2014-428 z 8. februára 2022 **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania. V súlade s § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ navrhuje odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 Cb 29/2014 v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanému 1 – WOOD – Šľachtiteľskej stanici Radošina spol. s r. o. a žalovanému 2 – JUDr. Tomášovi Vaňovi – správcovi konkurznej podstaty úpadcu WOOD – Šľachtiteľská stanica Radošina spol. s r. o. v konkurze domáhal určenia platnosti právneho úkonu – uznania dlhu. Okresný súd vo veci rozsudkom č. k. 8 Cb 29/2014 z 3. júna 2019 žalobu zamietol (výrok 1), žalovanému 1 priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok 2) a žalovanému 2 priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok 3).

3. Rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Cob 101/2019-305 z 20. októbra 2020 bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený ako vecne správny (výrok 1) a zároveň bol žalovanému 2 priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok 2) a žalovanému 1 nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznaný nebol (výrok 3).

4. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Obdo 11/2021 z 26. októbra 2021 (ďalej len „uznesenie z 26. októbra 2021“) bolo dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietnuté (výrok 1) a zároveň bolo rozhodnuté, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok 2).

5. O sume náhrady trov konania rozhodol okresný súd uznesením č. k. 8 Cb 29/2014-408 z 3. januára 2022 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie z 3. januára 2022“) tak, že žalovanému 1 nepriznal žiadnu sumu náhrady trov prvoinštančného konania (výrok 1) a sťažovateľovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 2 náhradu trov právneho zastúpenia v sume 510 eur (výrok 2). Vychádzal pritom pri určení ich sumy z obsahu súdneho spisu a z neho preukázaných a dôvodných výdavkov.

6. V podstatnom vo vzťahu k žalovanému 2 zdôraznil, že o jeho pristúpení do konania bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu č. k. 8 Cb 29/2014-75 z 23. marca 2016 (ďalej len „uznesenie z 23. marca 2016“), ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. mája 2017. Žalovaný 2 bol pritom zastúpený advokátom a z obsahu spisu okresný súd považoval za preukázané vykonanie právnych úkonov – prevzatie a príprava veci, písomné podanie na súde, vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa o pripustení žalovaného 2 z 18. mája 2016, vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania zo 14. augusta 2017, účasť na pojednávaní 20. mája 2019 a vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti rozsudku z 1. júla 2019.

7. K úkonom prevzatia a prípravy veci a písomného podania na súde okresný súd konštatoval, že ich považoval za dôvodne a preukázateľne vynaložené, a to aj napriek tomu, že o pristúpení žalovaného 2 bolo rozhodnuté uznesením až po vykonaní týchto úkonov. Z obsahu spisu okresný súd považoval za preukázané, že so žalovaným 2 ako účastníkom konania súd konal už pred uznesením o jeho pristúpení do konania, keď bol výzvou z 18. novembra 2015 vyzvaný na vyjadrenie sa k žalobe. Poukázal v tomto kontexte aj na odôvodnenie obsiahnuté v uznesení najvyššieho súdu z 26. októbra 2021, podľa ktorého od počiatku sporu bol za žalovaného 1 oprávnený konať jeho správca konkurznej podstaty (žalovaný 2).

8. Pri určení výšky tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby postupoval okresný súd podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov vzhľadom na to, že predmet súdneho sporu (určenie platnosti právneho úkonu) je podľa súdnej praxe považovaný za neoceniteľný v peniazoch. Okresný súd tak priznal žalovanému 2 náhradu trov právneho zastúpenia v sume 510 eur.

9. Proti uzneseniu okresného súdu z 3. januára 2022 podal sťažovateľ sťažnosť, ktorou napadol výrok 2 citovaného uznesenia z dôvodu nezákonnosti. Dôvodil s poukazom na § 79 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), že pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na návrh žalobcu na strane žalovaného je viazané na schválenie súdu, pričom až na základe právoplatného rozhodnutia súdu o pripustení účastníka do konania sa tento nový subjekt stáva účastníkom konania, a teda logicky až od tohto momentu môžu tomuto subjektu vzniknúť trovy súdneho konania. Okresný súd pritom rozhodol o pripustení žalovaného 2 do konania uznesením z 23. marca 2016, ktoré bolo napadnuté odvolaním, ktoré krajský súd uznesením č. k. 15 Cob 92/2016 z 31. januára 2017 odmietol, pričom uznesenie odvolacieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 15. mája 2017. Až týmto momentom preto strane v spore mohli logicky vzniknúť trovy súdneho konania. Priznanie náhrady trov právneho zastúpenia okresným súdom žalovanému 2 pred týmto dátumom preto nemá oporu v zákone.

10. Sťažovateľ zároveň v sťažnosti napadol účelnosť úkonov právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania zo 14. augusta 2017, účasť na pojednávaní 20. mája 2019 a vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti rozsudku z 1. júla 2019).

11. Vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania zo 14. augusta 2017 nespĺňa podľa sťažovateľa kritérium účelnosti, keďže krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení konania, ale na základe odvolania sťažovateľa, keď sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom vyjadreným v odvolaní, že prekážka *litispencie* nie je daná.

12. Žalovaný 2 podľa sťažovateľa svojou účasťou na pojednávaní 20. mája 2019 nijakým spôsobom neprispel k rozhodnutiu súdu, pretože sa vôbec nevyjadril k predmetu sporu a argumentácii sťažovateľa, nenamietal v celom konaní nedostatok naliehavého právneho záujmu na určení platnosti právneho úkonu (právny dôvod zamietnutia žaloby), ale namietal len nepríslušnosť súdu.

13. Ani priznanie náhrady trov konania za vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa proti rozsudku z 1. júla 2019 nemožno považovať za účelný úkon, keďže celé vyjadrenie žalovaného 2 spočívalo len v tom, že sa pridržiava vyjadrenia uvedeného na pojednávaní 20. mája 2019 a navrhuje predložiť spis najvyššiemu údu, aby rozhodol o nepríslušnosti krajského súdu. Navyše samotné podanie nie je ani podpísané.

14. Sťažnosť sťažovateľa bola napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutá ako nedôvodná. Z obsahu súdneho spisu okresný súd považoval za preukázané, že 23. marca 2016 vydal uznesenie, ktorým pripustil, aby na návrh samotného sťažovateľa do konania na strane žalovaného vstúpil ďalší subjekt (žalovaný 2). S poukazom na § 237 ods. 1 CSP, podľa ktorého je súd viazaný uznesením, len čo ho vyhlásil; ak nebolo vyhlásené, len čo ho vydal, okresný súd zdôraznil, že po vydaní uznesenia z 23. marca 2016 ním bol okresný súd viazaný a musel konať aj so subjektom, ktorého vstup pripustil, t. j. so žalovaným 2, ktorému následne aj doručil na vyjadrenie odvolanie žalobcu proti uzneseniu z 23. marca 2016, keďže žalovaný 2 bol oprávnený proti uvedenému

uzneseníu podať odvolanie, čo vo svojom v uznesení č. k. 15Cob/92/2016-88 z 31. januára 2017 konštatoval aj krajský súd.

15. Z obsahu spisu okresný súd považoval za jednoznačne preukázané vykonanie nasledujúcich úkonov tak, ako boli označené v uznesení okresného súdu z 3. januára 2022 (bod 7 tohto uznesenia), a preto sťažnosť ako nedôvodnú zamietol v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

16. Sťažovateľ namieta, že v dôsledku procesného excesu okresného súdu bola priznaná náhrada trov konania žalovanému 2 aj napriek skutočnosti, že v konaní nebol pasívne legitimovaným subjektom. Poukazuje pritom na predbežné právne posúdenie, ktoré urobil okresný súd v merite veci na pojednávaní 20. mája 2019, podľa ktorého výsledok konania nemôže mať žiadne následky na majetok patriaci do podstaty. Berúc do úvahy „§ 14 ods. 1 písm. c) veta pred bodkočiarkou zákona o konkurze a vyrovnaní“, ak výsledok konania nemôže mať žiadne následky na majetok patriaci do podstaty, potom správca konkurznej podstaty logicky nemôže byť stranou tohto súdneho sporu, a preto priznanie náhrady trov konania správcovi konkurznej podstaty nemá oporu v zákone. Pasívne vecne legitimovaným subjektom v predmetnej veci o určenie platnosti právneho úkonu je objektívne len žalovaný 1 (úpadca).

17. Ďalej dôvodí, že subjektu nemôžu vzniknúť trovy súdneho konania ešte pred tým, ako právoplatne vstúpi do konania. Predkladá na podporu svojho záveru argumentáciu totožnú s tou, ktorú predniesol aj v samotnej sťažnosti (k tomu pozri bod 9 tohto uznesenia). Priznanie náhrady trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané pred 15. májom 2017 nemajú preto oporu v zákone.

18. Okrem toho namieta, že priznané trovy konania objektívne nespĺňajú zákonné kritériá odôvodnenosti a účelnosti v zmysle § 251 CSP, pričom priznanie trov konania nebolo zo strany okresného súdu riadne odôvodnené. Okresný súd pritom v napadnutom uznesení vôbec nereagoval na podstatné skutkové a právne námietky sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti (k tomu pozri body 11 až 13 tohto uznesenia). Napadnuté uznesenie okresného súdu je preto nezrozumiteľné a zmatečné a napĺňa znaky arbitrárneho rozhodnutia porušujúceho práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

19. Keďže napadnuté uznesenie okresného súdu má evidentne znaky arbitrárneho rozhodnutia, pričom na jeho podklade je sťažovateľ povinný súdom uloženú povinnosť pod hrozbou exekúcie splniť, sťažovateľovi vznikne škoda, ktorú bude musieť následne po predpokladanom zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu od žalovaného 2 vymáhať ako bezdôvodné obohatenie. Odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré sťažovateľ navrhuje, nie je v rozpore s verejným záujmom, pričom neodloženie vykonateľnosti rozhodnutia by pre sťažovateľa nepochybne znamenalo väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám (žalovanému 2 alebo tretej osobe).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu vydaného vo veci stanovenia sumy náhrady trov konania z dôvodu jeho arbitrárnosti na podklade argumentácie obsiahnutej v časti II tohto uznesenia.

21. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

22. Ústavný súd zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vo veci namietaného porušenia práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom na ďalšie konanie, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých a týkajúcich sa arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu bude potrebné posúdiť v konaní vo veci samej, a preto ústavnú sťažnosť v celom rozsahu prijal na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto uznesenia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

23. V konaní o ústavnej sťažnosti ústavný súd následne rozhodne aj o ďalších požiadavkách sťažovateľa uplatnených v ústavnej sťažnosti.

III.2. K odkladu vykonateľnosti:

24. Ústavný súd po posúdení procesnej situácie v predmetnej veci a dôvodov, ktorými sťažovateľ v ústavnej sťažnosti odôvodnil návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia (bod 19 tohto uznesenia), dospel k záveru, že sťažovateľ dostatočne neosvedčil existenciu predpokladov na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu, keďže samotný návrh nebol odôvodnený žiadnymi okolnosťami preukazujúcimi vznik, resp. existenciu hrozby závažnej ujmy.

25. Ústavný súd zastáva názor, že hrozba závažnej ujmy v konkrétnej veci musí byť pre sťažovateľa reálna a relatívne bezprostredná. Už z tvrdených skutkových okolností by preto malo vyplývať, že exekúcia, resp. nútený výkon ústavnou sťažnosťou napádaného rozhodnutia už prebieha alebo ho v najbližšej dobe možno reálne očakávať. Samotná sťažovateľom uvádzaná hypotetická možnosť budúceho núteného výkonu na tento účel nie je postačujúca. Závažnosť hrozby neposudzuje ústavný súd abstraktne, ale s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu, zohľadňujúc charakter zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa a intenzitu jeho vplyvu na sťažovateľa s ohľadom na jeho subjektívne pomery. Hroziaca ujma je z hľadiska svojej závažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu o odklade vykonateľnosti relevantná najmä v prípadoch, ak sú negatívne dopady výkonu rozhodnutia na sťažovateľove pomery citelné a zároveň vytvárajú stav, ktorý je nereparovateľný alebo je reparovateľný len čiastočne, prípadne veľmi ťažko (m. m. IV. ÚS 52/2021). Samotný sťažovateľ pritom v návrhu uvádza spôsob reparácie prípadnej v budúcnosti vzniknutej škody. Zhodné názory sú prezentované aj v odbornej literatúre

(MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 973 – 997.).

26. V konkrétnych okolnostiach veci preto s prihliadnutím na už uvedené ústavný súd konštatuje, že nie sú splnené podmienky na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu, a preto návrhu sťažovateľa nevyhovelo tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto uznesenia (§ 129 zákona o ústavnom súde *a contrario*).

27. Toto rozhodnutie nebráni sťažovateľovi, aby prípadne opätovne podal kvalifikovaný návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu